

Elizabeth Strout

POVEDZ MI VŠETKO

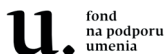
Preklad
Lucia Halová

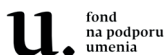
Elizabeth Strout

Povedz mi všetko

Preklad tejto knihy vo forme štipendia z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Vydanie tejto publikácie z verejných zdrojov finančne podporil Fond na podporu umenia.

Elizabeth Strout
TELL ME EVERYTHING

COPYRIGHT © 2024 by Elizabeth Strout

This edition published by arrangement with Random House,
an imprint and division of Penguin Random House LLC.

TRANSLATION © Lucia Halová 2025

COPYEDITING Martina Kubealaková

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2025

ISBN 978-80-8207-281-8

ISBN e-book 978-80-8207-282-5

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom ju rozširovať v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Elizabeth Strout

Povedz mi všetko

INAQUE

Najdrahšej priateľke Kathy Chamberlainovej, ktorá je už štyridsať rokov mojou prvou čitateľkou – vďaka jej vnímavosti sa zo mňa stala spisovateľka, akou som dnes, a vďaka jej radám má táto kniha svoj hlas...

Manželovi Jimovi Tierneymu, ktorý mi dáva slobodu písať...

A tiež Jimovi Howaniecovi, hlavnému obhajcovi Maine a bohatému zdroju informácií...

PRVÁ KNIHA

...

1

Toto je príbeh Boba Burgessa, vysokého robustného muža, ktorý býva v mestečku Crosby v štáte Maine a v čase nášho rozprávania má šesťdesiatpäť rokov; ako mnohí z nás nepozná sám seba tak dobre, ako predpokladá, a nikdy by neuveril, že vo svojom živote má čosi, čo stojí za zaznamenanie. Ibaže má, všetci máme.

Jeseň prichádza v Maine skoro.

Už v druhý či tretí augustový týždeň sa môže stať, že sa človek vezie autom, zahľadá sa a v diaľke si všimne červenajúci sa vrchovec stromu. V mestečku Crosby jeseň zasiahla najprv rozložitý javor pri kostole, a to nebola ešte ani polovica augusta. No začal sa farbiť na strane obrátenej na východ. Ľudia, ktorí tam bývali roky, sa len čudovali, nepamätali sa, že by práve tento strom prvý menil farbu. Koncom augusta už bol celý oranžovožltý, zbadali ste ho hneď pri odbočovaní na Hlavnú ulicu. Potom sa začal september, letní príselci sa vrátili tam, odkiaľ pricestovali, a ulice mestečka často takmer zívajú prázdnotou. Listy však vôbec nežiarili živými farbami a miestni uvažovali, že za to zrejme môže nedostatok dažďov v auguste a v septembri.

Pred niekoľkými rokmi by ľudia vchádzajúci do Crosby od zjazdu z diaľnice prešli okolo predajne áut, obchodu so šiškami a bistra a o kus ďalej by míňali ošumelé drevené domy, kde sa na verandách povalovali napríklad bicyklové duše, plastové hračky, stojanové vešiaky na kabáty a klimatizačné jednotky, ktoré už celé roky nikto nepoužil. V jednom z nich býval muž v stredných rokoch menom Ricky Davis. Bol zavalitý, pravidelne si vypil a často ho videli, ako sa vykláňa cez zábradlie verandy s nohavicami na pol žrde a ľuďom v autách prechádzajúcim okolo ukazuje celý zadok

aj s čiarkou, a takí, čo ešte čosi podobné jakživ nevideli, užasnuto obracali hlavu. No pred pár rokmi radnica rozhodla, že na tom mieste postaví novú policajnú stanicu, takže Ricky Davis a jeho dom zmizli; povráva sa, že teraz býva neďaleko starého lunaparku v bytovej zástavbe v Hatfielde.

Keby ste sa vybrali do stredu mesta, mohli by ste si všimnúť veľký tehlový dom kúsok od Hlavnej ulice. Odkedy sa v novembri posúval čas a stmievalo sa skôr, tých pár ľudí, ktorí sa previezli po ulici alebo prešli po chodníku na druhej strane cesty, videlo do okien, žltých od lámp rozsvietených vnútri, a pravdepodobne zbadalo Boba Burgessa a jeho manželku Margaret Estaverovú, ako spolu varia v kuchyni, pravdaže, až kým nezatiahli závesy. Ľudia ich poznali a na istej nie celkom vedomej úrovni im pár žijúci v strede mesta poskytoval pocit bezpečia: Margaret bola unitárska kazateľka a mala svojich priaznivcov. Bob v mladosti dlhé roky pracoval ako právnik v New Yorku, ale nikto mu to nemal za zlé; azda preto, že vyrastal v Shirley Falls, trištvrte hodiny cesty odtiaľ; do Maine sa vrátil pred takmer pätnástimi rokmi, keď sa oženil s Margaret. Občas ešte zobral nejaký kriminálny prípad v Shirley Falls, kde mal aj kanceláriu, ale už bol v podstate na dôchodku. A – no o tom si ľudia len šuškali – v detstve prežil tragédiu: hral sa s prevodovkou auta, to sa spustilo dolu kopcom po príjazdovej ceste a ľudia v mestečku tomu rozumeli tak, že auto – teda Bob – zabilo jeho otca, ktorý práve kontroloval poštovú schránku.

Olive Kitteridgeová, ktorá už mala deväťdesiat rokov a žila v domove dôchodcov Javorové apartmány, toto o Bobovi vedela a odjakživa ho mala rada, zdalo sa jej, že v sebe nosí tichý smútok, pravdepodobne v dôsledku nešťastia z detstva. Jeho ženu Margaret však nemala ktovieako v láske. Je kazateľka a Olive naozaj nemá rada kazateľov – pravdaže okrem Cooka, ktorý ju oddával, keď si brala prvého manžela Henryho. Skvelý človek, reverend Daniel Cooke. A skvelý človek bol aj jej Henry Kitteridge.

Pandémiu prežívala ťažko, iste, pre všetkých bola ťažká, ale Olive ju trávila sama v maličkom byte v domove dôchodcov, a keď

im zakázali chodiť do spoločnej jedálne a jedlo im začali nosiť, cítila, že jej asi naisto preskočí. No koncom prvého roka, po očkovaní a neskôr aj druhej dávke, sa mohla dať odviezť do mesta alebo k rieke. Skutočný problém však nastal, keď počas pandémie jej najlepší priateľ Isabelle Goodrowová, ktorá bývala o dva byty ďalej, škaredo spadla a – akoby nestačilo všetko, čo sa už dialo – presťahovali ju „za most“ do opatrovateľského domova. Olive ju teraz každý deň navštevovala a čítala jej noviny od prvej strany po poslednú. No bolo to veľmi náročné.

V samom cípe Crosby, vysoko na útese s výhľadom na (zväčša) rozbúrené vody Atlantického oceánu, žila žena menom Lucy Bartonová, ktorá tam prišla pred dvoma rokmi s bývalým manželom Williamom, keď počas pandémie unikli z New Yorku, a nakoniec sa v mestečku usadili natrvalo. Vyvolalo to zmiešané reakcie, sčasti za to mohla prirodzená zdržanlivosť voči Newyorčanom, sčasti aj fakt, že ceny za bývanie v Crosby vyleteli do astronomických výšok práve kvôli ľuďom ako Lucy Bartonová, ktorí sa rozhodli v mestečku zostať, a obyvatelia Maine, ktorí dúfali, že si doprajú krajší domov, zrazu zistili, že si ho už nemôžu dovoliť. Lucy Bartonová vyrastala v maličkom mestečku v Illinois a celú dospelosť prežila v New Yorku; nechodievala do Maine ani len na leto, predtým než sem prišla s exmanželom. A navyše písala knihy, čo v ľuďoch vzbudzovalo najrôznejšie pocity; väčšina by prijala, keby sa jednoducho vrátila do New Yorku, ale zároveň sa na ňu nemohli sťažovať; okrem pravidelných prechádzok popri rieke s priateľom Bobom Burgessom ju vídali len zriedka. Iba občas ju ktosi zazrel vchádzať zadným vchodom do malých kancelárskych priestorov nad kníhkupectvom, kde si prenajala pracovňu.

V mnohých výkladoch na Hlavnej ulici viseli oznamy PRIJME-ZAMESTNANCOV alebo HĽADÁME PRACOVNÉ SILY a niektoré reštaurácie na pobreží museli zavrieť, pretože nemali dosť ľudí na prevádzku. Čo sa pokazilo? Existovali rôzne teórie, ale treba úprimne povedať, že väčšina obyvateľov Crosby nemala potuchy. Vedeli len toľko, že svet už nie je ako kedysi. A väčšina

tiež bola stará alebo sa blížila k starobe, pretože tak to vyzerá s populáciou v Maine už celé roky. Niektorí teda videli problém práve v tom, že niet dosť mladých, ktorí by vykonávali tieto práce. Ďalší argumentovali, že nezamestnanosť sa predsa týka celej krajiny; iní za to vinili opioidovú krízu, teda že ľudia, ktorí chcú pracovať, nepredjú testom na drogy. A ešte ďalší tvrdili, že za to môže mládež; napríklad šesťnásťročný vnuk Malcolma Moodyho prišiel na tri dni a celý čas sa hral na iPhone. Čo sa s tým dá robiť?

Nič.

A zrazu v októbri listie vybuchlo a v zlatej záplave otriaslo svetom. Slnko svietilo, žlté listy sa trepotali všade, kam sa človek pozrel; bolo to krásne. Nastali chladné dni a v noci pršalo, ale ráno znova svietilo slnko, prírodná krása sa trblietala, uvelebená po celom mestečku. Mraky viseli nízko a zrazu zastreli slnko, no vzápätí sa rozišli a akoby ktosi zažal jasné svetlo, obloha znova obelasila a vyjasnila sa, na zem sa znášali žlté a oranžové listy.

V jeden októbrový deň zišlo Olive Kitteridgeovej čosi na um a celý týždeň jej to neschádzalo z mysle, až zavolala Bobovi Burgessovi: „Mám príbeh, čo by som chcela povedať tej spisovateľke Lucy Bartonovej. Požiadať ju, aby prišla za mnou.“

Olive o tom príbehu čoraz častejšie uvažovala a myslela si – ako si ľudia myslievajú –, že keby ho porozprávala spisovateľovi, azda by sa raz ocitol v knihe. Netušila, či je Lucy slávna spisovateľka alebo nie až taká slávna, ale povedala si, že je to jedno. V knižnici sa na jej knihy vždy dlho čakalo, tak si ich objednala z kníhkupectva, prečítala si ich a priviedli ju na myšlienku, že táto Lucy možno ocení – a možno aj použije – príbeh, ktorý jej chce porozprávať.

Takže v ten konkrétny októbrový deň sa na strome, ktorý vidieť cez Olivine sklené dvere na dvor, trepotali žlté listy a padali na zem, zatiaľ čo Olive čakala na Lucy Bartonovú. Sedela v ušiaku a pozorovala sýkorky na krmidle. Predklonila sa a zbadala vevericu. Prudko zaklopala hánkami na okno a veverica utiekla. „Ha!“ vyhrkla a oprela sa. Neznášala veverice. Žerú kvetiny a večne otravujú vtáky.

Nahmatala na príručnom stolíku okuliare, vzala bezdrôtový telefón, ktorý takisto ležal na stolíku, a naťukala niekoľko čísel.

„Isabelle,“ povedala namiesto pozdravu, „dnes ráno za tebou nemôžem prísť, budem mať návštevu. Porozprávam ti o nej, keď ťa prídem pozrieť poobede. Zatiaľ ahoj.“ Ukončila hovor a rozhladla sa po maličkom byte.

Pokúsila sa pozrieť sa naň očami spisovateľky a usúdila, že mu nič nechýba. Bol útulný, no nie zaprataný príšernými haraburdami, aké vídať v mnohých domoch starých ľudí, ktorí mávajú celú plochu stola založenú fotkami vnúchat, taká hlúposť. Olive má štyri vnúčatá, ale iba fotografiu jedného z nich v spálni, Malého Henryho, ktorý už dávno nie je malý. V obývačke na príborníku stojí len jedna veľká fotografia jej prvého manžela Henryho a to stačí. Pozrela sa na ňu a poznamenala: „Nuž, Henry, uvidíme, či je vnímavá.“

Päť minút pred desiatou sa ozvalo jemné klopanie a Olive zakríčala: „Dalej!“

Vošla nízka žena, pôsobila pokorne a zakríknuto. Olive neznášala zakríknuté sivé myšky. Žena sa hneď ospravedlnila: „Prepáčte, že idem skôr. Vždy chodím skôr, asi si neviem pomôcť.“

„To nič. Neznášam ľudí, čo chodia neskoro. Sadnite si,“ vyzvala ju Olive a kývla hlavou na malú pohovku pri stene oproti. Lucy Bartonová k nej prešla a sadla si. Mala na sebe čierno-modrý plédový kabát po kolená a džínsy, ktoré sa zdali na ženu v jej veku priveľmi obťahnuté; mala šesťdesiatšesť, Olive si to vyhládala.

Olive dobre vedela, že pohovka je tvrdá, ale ako si na ňu žena sadla, pôsobila ešte tuhšie. A na nohách mala pračudesnú obuv, čižmy s dlhým strieborným zipsom na prednej strane. Všimla si aj útle členky a obťahnuté nohavice, ktoré do nich nasúkala.

„Vyzlečte si kabát,“ povedala jej.

„Nie, ďakujem. Mne je večne zima.“

Olive prevrátila oči. „Nemyslím si, že tu je zima.“ Táto osoba ju sklamala. Na izbu sa znieslo ticho a Olive ho nechala pôsobiť.

Napokon sa ozvala Lucy Bartonová. „Rada vás spoznávam.“

„Uhm,“ zamumlala Olive a pohojďovala chodidlom. Na tej žen-

skej bolo čosi divné – nemala okuliare a ani nežmúrila, tvárila sa skôr ohromene. „Čo to máte na nohách?“ opýtala sa jej.

Žena sklonila hlavu a zdvihla špičky nôh. „Čižmy. Minulé leto som si ich kúpila v Rocklande.“

Rockland. Peniaze. Ako inak, pomyslela si Olive. „Veď nesnežilo, nechápem, načo máte čižmy.“

Žena na hodnú chvíľu zavrela oči, a keď ich otvorila, nepozrela sa na Olive.

„Počula som, že u nás chcete zostať,“ nadhodila Olive.

„Kto vám to povedal?“ opýtala sa, akoby bola naozaj zvedavá na odpoveď, a naďalej sa tvárila zmätene.

„Bob Burgess.“

A vtedy sa jej tvár zmenila, zjemnela, nachvíľu sa uvoľnila. „Aha.“

Olive sa hlbšie nadýchla a pokračovala. „Takže, Lucy. Ako sa vám páči u nás v Crosby?“

„Je to veľká zmena,“ odvetila Lucy Bartonová.

„Hej, nie je to New York, ak to myslíte takto.“

Lucy sa poobzerala po izbe. „Asi tak som to myslela.“

Olive si ju naďalej premeriavala. Chvíľu sa ozývalo iba tikanie skriňových hodín a potom sa k nemu pridalo bzučanie chladničky z kuchynského kúta. „Vraveli ste Bobovi, že mi chcete povedať nejaký príbeh?“ opýtala sa Lucy. Medzitým vyklzla z kabáta, ale nechala si ho prehodený cez chrbát a Olive zbadala čierny rolák. Bola hrozne chudá. Vychudnutá. No na Olive sa dívala dychtivo.

Olive mávla rukou ku kôpke kníh na spodnej polici príručného stolíka. „Čítala som všetky vaše knihy.“

Zdalo sa, že Lucy Bartonová na to nemá čo odvetiť, hoci na okamih zabľúdila očami ku knihám na polici.

„Z vašich pamätí som cítila sebaľútosť. Nie ste jediná, kto vyrastal v chudobe.“

Opäť sa zdalo, že Lucy Bartonová na to nemá čo povedať.

„A ako berie váš exmanžel, že o ňom píšete? To by ma vážne zaujímalo.“

Lucy mykla plecami. „Neprekáža mu to. Vie, že som spisovateľka.“

„Chápem. Uhm. A teraz ste zase s ním. Zase spolu. Ale nezobášení.“

„Presne tak.“

„V Crosby v Maine.“

„Presne tak.“

Znova nastalo ticho. „Vôbec nevyzeráte ako na fotke vo svojich knihách,“ nadviazala Olive.

„Viem,“ šepla Lucy a mykla plecami.

„Prečo?“ chcela vedieť Olive.

„Lebo ma odfotil nejaký profesionál. A už ani nemám blondňavé vlasy. Tá fotka má niekoľko rokov.“ Lucy si prečesala vlasy rukou, teraz ich mala bledohnedé a dlhé po bradu.

„Na fotke sú až príliš blond,“ zhodnotila Olive.

Cez okno zrazu zasvietil slnečný lúč a dopadol krížom cez drevenú podlahu. Skriňové hodiny v kúte vytrvalo tikali. Lucy sa načiahla za seba, vytiahla kabát a položila ho na pohovku. „To je môj manžel,“ povedala Olive a ukázala na veľkú fotografiu na príborníku. „Môj prvý manžel Henry. Úžasný človek.“

„Vyzerá milo,“ skonštatovala Lucy. „Povedzte mi ten príbeh. Bob vravel, že pre mňa máte príbeh.“

„Bob Burgess je dobrý chlap. Odjakživa ho mám rada,“ potvrdila Olive.

Lucy sa začervenala – aspoň Olive sa zdalo, že sa pýri. „Bob je tu môj najlepší priateľ. Možno je to aj najlepší priateľ, akého som v živote mala.“ Pri týchto vetách sklopila zrak. Ale potom pozrela na Olive a dodala: „Prosím vás, povedzte mi ten príbeh.“

V Olive sa čosi upokojilo. „Dobre, ale už ani neviem, či za to stojí.“

„To je v poriadku, povedzte mi ho aj tak.“

Toto bol ten príbeh: Olivina matka bola dcérou farmára v mestečku West Annett v Maine, asi hodinu cesty od Crosby. A mimochodom, Olive nemala matku rada. Ale to teraz nie je podstatné.

„Prečo ste ju nemali rada?“ opýtala sa Lucy. Olive sa zamyslela a odvetila: „Asi preto, že ona nemala rada mňa.“ Lucy prikývla. „Mala som päť rokov, keď sa narodila moja sestra, a pamätám sa –

ktovie, či je to pravda –, že som sa predtým opýtala matky, prečo nemám žiadnych súrodencov, a ona si ma premerala a povedala: „Po tebe? Po tebe by sme si netrúfli na ďalšie decko.“ Lenže potom ho mali.“

„Prečo by niečo také hovorila? Čo také ste vykonali ako malá?“ čudovala sa Lucy.

„No, tak po prvé, neznášala som maznanie, a matka zbožňovala Isu, lebo tá sa k nej túlila. Matka sa hrozne rada maznala, ale ja očividne nie.“

„Isa je vaša sestra? Krásne meno, ale, prosím, pokračujte.“ Lucy si čosi odfrngla z džínsov.

Takže, Olivina matka... „Ako sa volala?“ skočila Lucy Olive do reči a pozrela na ňu – a Olive odvetila, že jej matka sa volala Sara. „S h na konci?“ chcela vedieť Lucy a Olive pokrútila hlavou. Bez h. Sara mala brata, s ktorým si bola veľmi blízka celý život, hoci bol úplne trafený. „Myslím si, že mu nikdy nezostúpili semenníky,“ vysvetlila Olive. „Vôbec mu nezarastala brada, zostal mu piskľavý hlas, bol to veľmi zvláštny človek, aha, oženil sa so ženou menom Ardele, aj tá bola trafená, nemali deti, ale to je jedno, matka si teda bola s bratom veľmi blízka, dokonca u Ardele doma aj zomrela.“

Sara teda vyrastala na maličknej farme v mestečku West Annett. Bola nízka, veľmi veselá a pekná. „Ja som nikdy nebola pekná,“ dodala Olive. Lucy sa na ňu dívala, až sa Olive musela zahľadiť do okna. „Pokračujte,“ šepľala Lucy.

Olive pozrela na svoje brucho, trčalo jej ako basketbalová lopta, prehodila si cezeň sveter a hovorila ďalej. „Matka chcela byť učiteľka, tak chodila na Gorhamskú normálnu školu. Normálna škola sa vtedy volala škola pre učiteľky. To bolo niekedy v druhej polovici dvadsiatych rokov.“

Na konci prvého ročníka začala Olivina matka pracovať ako čašníčka v rezorte ďalej na pobreží, a kým tam pracovala, tak tam aj bývala. A zaľúbila sa do syna majiteľky rezortu.

„Počúvate ma?“ opýtala sa Olive.

Lucy odvetila, že počúva.

„Peniaze. Jeho matka mala peniaze, pochádzala z majetnej rodiny. Netuším, čo sa stalo s otcom, asi zomrel.“ Išlo však o to, že

Olivina matka Sara sa zaľúbila do toho mladíka, volal sa Stephen Turner. A pokiaľ Olive vie, aj on ľúbil ju.

Stephenova matka vlastnila aj rezort na Floride, a aj keď sa Olivina matka vrátila do Gorhamskej normálnej školy, zrazu na konci semestra prerušila štúdium a odišla na Floridu pracovať do rezortu tej ženy, pani Turnerovej.

„To vám rozprávala vaša matka?“ zaujímalo Lucy.

„Áno.“

„Pokračujte.“

„A keď sa vrátila do Maine...“

„Ten mladík bol tiež na Floride?“ opýtala sa Lucy a Olive odvetila, že áno, aj Stephen tam bol. Keď sa Sara vrátila, neboli už spolu. Pani Turnerová sa rozhodla, že Sara nemá pre jej syna dostatočnú úroveň, takže ich na Floride rozdelila. Zo Stephena sa mal stať lekár, čo znamenalo, že Sara preňho nie je dosť dobrá, keďže pochádzala z chudobnej malej farmy.

„Moment. Aj toto všetko vám povedala matka?“ opýtala sa znova Lucy a nahla sa trochu bližšie.

„No áno. Toto všetko mi rozprávala, keď som bola ešte malá, mala som asi dvanásť, tak nejako, a matka mi to porozprávala. Ale iba raz. Nepamätám sa, že by to ešte niekedy spomenula.“

„Pokračujte,“ vyzvala ju Lucy.

Sara sa vrátila na normálnu školu do Maine a o tri mesiace spoznala na tancovačke Olivinho otca.

„Sedel na kraji lavice, utiahol sa tam, lebo sa nevedel zapojiť do spoločnosti, matka sa s ním pustila do reči a o dva mesiace sa vzali.“ Olivina matka sa stala učiteľkou – jej prvá práca bola učiť v jednotriedke – a Olivin otec, ktorý nedokončil strednú školu, začal pracovať v konzervárni. Počas veľkej hospodárskej krízy prišiel o prácu a nemali ani na jedlo.

Olive si pamätala, ako chodila s otcom do malých potravín a majiteľ im už odmietal predávať na sekeru. Spomínala si, že otec vychádzal z obchodu so slzami v očiach.

Zmlkla a zahľadela sa do okna. Po chvíli sa znova rozhovorela. „Toto, čo teraz poviem, som vám vlastne nechcela hovoriť, ale predsa: môj otec bol výnimočný muž.“

„V akom smere?“

„V každom.“

„Chápem.“

Olive sa obrátila k oknu. „Šetril slovami. Pochádzal z príšerných pomerov. Otec ho bil, chcel mlátiť aj menšie deti, ale môj otec sa ich vždy zastal, a tak dostal aj za mladších.“

Lucy mlčala. Sedela a dívala sa na Olive, kabát mala vedľa seba na gauči, ruky zložené v lone.

„Keď mal môj otec päťdesiatsedem, zobral pušku a zastrelil sa.“ Olive sa teraz dívala Lucy do očí.

„Kde?“ hlesla. „Kde to urobil?“

„V kuchyni. Ležal v kuchyni, keď sa matka vrátila z vyučovania. Jeho mozog sa rozprskol po celom strope.“

„Preboha,“ vzdychla potichučky.

„Ale to nepatrí k príbehu.“

„Tak pokračujte v príbehu,“ vyzvala ju Lucy. „Nevieme, či to k nemu patrí alebo nie.“

Toto vyhlásenie Olive prekvapilo, ale pokračovala. „Takže, moja matka zomrela tri roky po otcovi...“

„Na čo zomrela?“

„Nádor na mozgu.“ Olive zažmúrila do miestnosti a zahĺbala sa. „Ale je to zaujímavé, aspoň podľa mňa, lekár vravel, že nádor zrejme mala už niekoľko rokov, ale stres z otcovej smrti – z tej samovraždy – ho možno naštartoval a začal rásť. Pripadá mi to veľmi zaujímavé.“

„Je to zaujímavé,“ uznala Lucy. Oprela sa dozadu. „Viete, poznala som ženu, mala tie najrozkošnejšie deti na svete, ešte maličké, a manžela, ktorý sa stal známym spisovateľom, odišiel na nejakú univerzitu na jeden semester a po chvíli ušiel s inou ženou, jeho manželka dostala nádor na mozgu a do roka zomrela. Vždy som rozmýšľala, či to nejako nesúviselo.“

„No zbohom. Čo sa stalo s tým manželom?“ opýtala sa Olive.

„Skončil sám a po chvíli už ani nebol slávny.“

„Ešteže tak,“ uzavrela Olive, ale Lucy pomaly pokrútila hlavou a dodala: „Nie, bolo to veľmi smutné.“

Olive prevrátila oči.

„Ale vráťte sa k vášmu príbehu. Takže matka vám zomrela.“

U Ardele doma,“ pripomenula Lucy a Olive potešilo, že si Lucy Bartonová zapamätala tento detail.

„Áno, zomrela u Ardele a v jej kabelke...“ Olive sa pomrvila v kresle a naklonila sa dopredu. „V jej kabelke, keď som sa v nej hrabala, som našla otrhaný starý výstrižok. Nemala ho v peňaženke, ale zastrčený v malom vrecku vnútri kabelky, zazipsovanom. Výstrižok z novín. Keď v tých časoch prišiel do mesta niekto akože dôležitý, vyšiel o tom prihlúply článok v novinách. A tento mal dátum z obdobia, keď bola matka už sedem rokov vydatá a mala dve dcéry. A takto vyzeral ten výstrižok.“

V krátkom novinovom článku v *Denníku Shirley Falls* – aj s fotografiou, bol na nej Dr. Stephen Turner – syn blá-blá a zosnulého blá-blá pána Turnera –, prišiel do mesta aj s manželkou Ruth a svojimi dvoma dcérami. Stephen Turner pôsobil ako lekár v Bostone a jeho manželka Ruth bola dcérou akýchsi horenosov z okolia Bostonu a mali dve malé dcéry, takisto s nimi na fotografii.

Ich dcéry sa volali Olive a Isa.

Olive čakala.

Lucy si vzdychla. „Božemôj.“ A Olive prikývla. Lucy začala klepať o seba kolenami, rozhliadla sa po miestnosti, rukami sa podo pierala na gauči. „Božemôj,“ zopakovala, pozrela na Olive a tá sa na ňu usmiala.

„Veru tak,“ zhodnotila Olive.

„A vaša matka mala ten výstrižok celý život pri sebe.“

„Áno.“

„A tie dievčatká sa volali tak ako vy a vaša sestra.“

„Presne tak.“

Lucy pomaly pokrútila hlavou. „Takže vaša matka a Stephen Turner sa museli rozprávať o tom, aké mená chcú dať svojim deťom.“

„Aj ja som nad tým uvažovala,“ priznala sa Olive.

„Tak to sa vôbec nečudujem.“ Lucy sa posunula dopredu. „Podľa mňa nejde o náhodu, tie mená sú príliš jedinečné.“ Lucy pohla rukou, zatiaľ čo pomaly a užasnuto pokračovala. „Rozprávali sa, aké mená dajú svojim deťom. A jeho žena Ruth o tom, pochopi-

teľne, nemala ani potuchy. Žiadna žena by nedala svojim deťom mená, aké si manžel naplánoval s predchádzajúcou partnerkou.“

„To som si hovorila aj ja...“

Ale Lucy ešte neskončila. „A vaša matka a doktor Stephen Turner viac neboli v kontakte?“

„Nie, myslím si, že nie. Nie, nie, toto rozhodne nebolo súčasťou ich príbehu.“

Lucy prikývla. „Asi nie.“

Oprela sa dozadu a zahľadela sa rovno pred seba, potom sklopila zrak k svojim rukám, a keď znova uprela pohľad na Olive, mala výrazne červené oči. A potom jej z nich stiekli slzy. Slzy!

„Ja že nikdy neplačete. Nepísali ste niečo také vo svojich pamätiach?“ opýtala sa Olive.

„Zdá sa mi, že som napísala, že plakať je pre mňa ťažké.“ Lucy sa hrabala vo vrecku kabáta. „Tam si vezmite,“ povedala Olive a ukázala na stolík na opačnom konci gauča. Lucy vstala, vzala si vreckovku a znova si sadla.

„A prečo vás rozplakalo toto?“ chcela vážne vedieť Olive.

„Lebo je to hrozne smutný príbeh.“

„Ale čoby, je to zaujímavý príbeh. Aspoň podľa mňa.“

„Pani Kitteridgeová, je to smutný príbeh.“

Olive sa znova zahľadela do okna. „Áno, asi je.“

„Je smutný, lebo vaša matka a Stephen sa naozaj ľúbili. Boli mladí a veľmi zaľúbení, vybrali už mená pre deti a jeho matka ich rozdelila, ale oni na seba nikdy nezabudli. Takže vaša matka bola po celý čas vydatá za vášho otca, a vždy keď urobil niečo, čo sa jej nepáčilo, pomyslela si na Stephena a ako úžasne by sa zachoval v danej situácii. A Stephen to mal so svojou ženou, tou Ruth, rovnako. Vždy keď ho sklamala, predstavil si peknú, veselú Saru a aký by mali spolu život. Takže oba páry prežili život s duchmi v miestnosti. A to je smutné. Je to smutné pre všetkých, ale predovšetkým pre vášho otca a Ruth, ktorí ani netušili, že žijú s duchmi.“

Lucy už neplakala. Ale utrela si nos do vreckovky.

„Moji rodičia nemali šťastné manželstvo,“ priznala Olive. „Otec sa matku neustále snažil potešiť, ale ju nič netešilo. Každý týždeň počas veľkej hospodárskej krízy po ňu chodil, vyučovala o tri mestá ďalej, staral sa o nás, keď sme boli malé, ale chodil po mat-

ku v obitom pikape, čo sa večne kazil, každý piatok poobede, raz jej cestou natrhal kyticu tŕňoviek. Podľa mňa jej to bolo fuk.“

Lucy sedela celkom vzadu na nepohodlnom gauči, nohy mala vystreté pred sebou, ale zrazu sa nahla dopredu.

„Čo sú tŕňovky?“ opýtala sa.

„Aha...“ Olive sa rozhládla po miestnosti. „To sú lúčne kvety, rastú v tmavších častiach borového lesa, a otec zastavil na krajnici, vošiel do lesa a natrhal jej z nich za kyticu.“

„A ako viete, že to matke bolo fuk? Povedal vám to?“

Olive sa zamyslela. „V mojich spomienkach mi o tých kvetoch hovorila matka a povedala to tak – teda, nie celkom neúctivo, ale akože je jej to jedno. Ako keby si on myslel, že im to pomôže, ale čo už zmôžu tŕňovky? Aspoň ja som to tak vždy brala.“

Lucy si poklepala rukou po ústach. „Takže z otcovej samovraždy viníte matku?“

Olive jemne pichlo v hrudi. Dívala sa rovno pred seba a hodnú chvíľu mlčala. „Áno, sama pred sebou áno,“ priznala napokon.

Keď sa pozrela Lucy do očí, aj Lucy hľadela na ňu. „Čo je? Nad čím dumáte?“ opýtala sa Olive.

„Rozmýšľam, že jeho otec za to niesol pravdepodobne väčšiu zodpovednosť než vaša matka.“

Olive sa nad tým zamyslela. „Nuž, jeho dvaja bratia zomreli rovnako.“

„Naozaj? V tom prípade za to vaša matka nemohla.“ Lucy si zhlboka vydýchla. „Ale je to smutný príbeh. Ako pri sebe celý život nosila ten výstrižok.“ Pokrútila hlavou. „Ježiši. Toľko ukrytých klamstiev a ľudia v nich prosto žijú.“ Potom pozrela na Olive. „Prepáčte, že hreším.“

„Ale prosím vás, nadávajte si, koľko chcete. Nuž, a to je ten príbeh. Odjakživa som ho chcela niekomu vyrozprávať. Neviem prečo, ale nikdy som to neurobila.“

„Ktovie, koľko ľudí v dlhoročných manželstvách žije s duchmi.“

„Henry a ja nikdy.“ No len čo to Olive vyslovila, preblesla jej hlavou spomienka, ako sa Henrymu páčilo pochábe dievča, ktoré s ním chvíľu pracovalo v lekární, a veď aj ju priťahoval kolega zo školy. Ale to boli predsa iba kvapky v mori. Nie ako príbeh, čo práve dorozprávala.

Uprela pohľad na Lucy a povedala jej o tej trúbe, ktorú mal Henry chvíľu rád, aj o mužovi, ktorý sa chvíľu páčil jej.

Lucy ju pozorne počúvala. „Áno, to je niečo iné. Ako dlho to trvalo?“

„Ani nie celý rok,“ odvetila Olive.

Lucy mávla rukou. „Krátke pobláznenia, ktoré ste nikam neposunuli, to nie je ako žiť s duchom.“ Zrazu jej cinkol mobil, vytiahla ho z vrecka kabáta. Pridržala si ho celkom blízko pri očiach a musela naň žmúriť. „Prepáčte, to je Bob. Pýta sa, či sme skončili. Vyzdvihol ma v pracovni a priviezol ma sem, tak ma ide znova vyzdvihnúť.“

„Skončili sme, áno,“ odvetila Olive, no bola sklamaná. Rada by sa s Lucy Bartonovou porozprávala dlhšie.

„Chvíľočku, len mu odpoviem.“ Lucy silno žmúрила a ťukala do telefónu, potom ho šuchla do vrecka kabáta a zdvihla hlavu k Olive.

„Veľmi rada som sa s vami rozprávala,“ povedala Olive a Lucy odvetila: „Áno, bolo to veľmi príjemné.“ Usmiala sa a ako jej to len skrášľilo tvár! Ved' bola celkom pekná! „Naozaj veľmi,“ zopakovala.

„Som rada, že sa priatelíte s Bobom,“ prehodila Olive. „Dobry priateľ je na nezaplatenie. Ja mám Isabelle Goodrowovú...“

Lucy sa však znova zapýrila. „Aj jeho žena Margaret je fajn človek.“

„S ňou som sa ešte nerozprávala. Ale je v poriadku. Až na to, že je farárka.“

„Nie, vážne je skvelý človek,“ namietla Lucy. „Viete, to kvôli Bobovi som sa...“ Nedopovedala. „Vďaka nemu som vás spoznala.“

No keď sa ozvalo zaklopanie a vošiel Bob Burgess, Olive si čosi všimla. Videla jeho tvár, ako sa pozrel na Lucy. Bol do nej zaľúbený, a keď Lucy na gauči zdvihla hlavu, zmenil sa jej výraz, znežnel a pôsobila šťastná. „Ahoj, Bob.“

„Ako vám to šlo?“ opýtal sa a pozrela na Olive, potom zas na Lucy.

„Dobre,“ odvetila Olive.